

ΝΕΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ – REACH

Η Ευρωπαϊκή Χημική Βιομηχανία θα κληθεί να πληρώσει 3-7 δις ΕΥΡΩ μέσα στα προσεχή 11 χρόνια ώστε να ευθυγραμμισθεί με το νέο κανονισμό REACH (Registration Evaluation Authorization of CHemicals) της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα. Σημειώνεται πως αυτό το κόστος αφορά μόνο την υποβολή των φακέλων Καταχώρισης, δεν περιλαμβάνονται οι έμμεσες επιπτώσεις. Έχει προετοιμασθεί ένα εκτενές νομικό κείμενο που προβλέπει τη δημιουργία βάσης δεδομένων όπου θα καταχωρούνται όλα τα χημικά (30.000) που παράγονται, εισάγονται και χρησιμοποιούνται στην παρασκευή τελικών προϊόντων στην Ευρώπη τα τελευταία 15 χρόνια, με αναλυτική περιγραφή για τις ιδιότητές τους και το πόσο βλαβερά ενδέχεται να είναι για τον ανθρώπινο οργανισμό. Ο κανονισμός έχει στόχο ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και του περιβάλλοντος καθώς και προστασία των καταναλωτών σύμφωνα με την **αρχή της προφύλαξης** διατηρώντας παράλληλα ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, προφυλάσσοντας την ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας και απλοποιώντας την υπάρχουσα πολύπλοκη νομοθεσία.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών (**ΣΕΧΒ**) σε συνεργασία με το Επιστημονικό Ερευνητικό Κέντρο Χημικών Μηχανικών (**ΕΕΚ-ΧΜ**) και τον **ΣΕΒ** εκτόνησε μελέτη οικονομικών επιπτώσεων της Ελληνικής Βιομηχανίας από τον κανονισμό για λογαριασμό του Υπουργείου Ανάπτυξης (**ΥΠΑΝ**). Τα αποτελέσματα της μελέτης παρουσιάστηκαν σε ημερίδα που διοργανώθηκε ειδικά για το θέμα σε αίθουσα του ΕΒΕΑ (14/11)

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ REACH

Η μελέτη έλαβε υπόψη προηγούμενες ομοειδείς που έχουν εκπονηθεί για άλλα κράτη μέλη της ΕΕ και κυρίως αυτή της KPMG (για λογαριασμό της ΕΕ) η οποία τυγχάνει ευρύτατης αποδοχής από βιομηχανία και κοινωνικούς φορείς ως προς την μεθοδολογία (**NPV – Καθαρή Παρούσα Αξία**) και το ύψος του κόστους των καταχωρίσεων. Σύμφωνα με την παρούσα μελέτη, οι παραγωγοί είναι υπόχρεοι για συνολικά **264 καταχωρίσεις** REACH σε διαφορετικές χρονικές στιγμές ανάλογα με τον όγκο παραγωγής τους και την επικινδυνότητα των ουσιών.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα το κόστος που καλείται να επωμισθεί η βιομηχανία ανέρχεται σε 230-450εκ. ΕΥΡΩ τα επόμενα 11 έτη.

Ποσοτικοποίηση επιπτώσεων (MEUR):

- Άμεσο κόστος παραγωγών: **29 έως 51**
- Έμμεσο κόστος παραγωγών μεταγενέστερων χρηστών: **192 έως 385**
- Κόστος διαχείρισης: **10**
- **ΣΥΝΟΛΟ:** **231 έως 446**

Άμεσο Κόστος στους Παραγωγούς

Οι κλάδοι που καλούνται να πληρώσουν είναι η Ελληνική Χημική Βιομηχανία, (κυρίως Χημικά, Αέρια, Χρώματα, εκτός φαρμάκων), οι βιομηχανίες

πετρελαιοειδών-πετροχημικών, μεταλλευτικών προϊόντων, δομικών υλικών (τσιμέντο, γύψος, ασβέστης), πρώτων υλών πλαστικών κ.α. **1282 επιχειρήσεις** των κλάδων που επιβαρύνονται άμεσα απασχολούν περίπου **30.000 εργαζόμενους** με συνολικό κύκλο εργασιών **10,7 δις ΕΥΡΩ**. Η πλειονότητα (98,5%) είναι μικρομεσαίες (ΜΜΕ) καθιστώντας τες ιδιαίτερα ευάλωτες σε οποιαδήποτε αύξηση κόστους παραγωγής ή προμήθειας χημικών. Όσον αφορά τους 39 παραγωγούς χημικών ουσιών (9 δις ΕΥΡΩ τζίρος – 14.300 εργαζόμενοι) που αναλύθηκαν στα πλαίσια της μελέτης (Πίνακας 1), είναι ολοφάνερο πως οι ΜΜΕ θα κληθούν να πληρώσουν δυσβάστακτα κόστη ακόμη και εάν γίνει επιμερισμός του κόστους αυτού με κοινοπραξίες, όπως προβλέπει ο REACH.

Πίνακας 1: Άμεσο Κόστος Κανονισμού για Παραγωγούς Χημικών

Μέγεθος	Καταχώριση κατά μόνας		Κοινοπραξίες ανά 2	
	Κόστος Καταχωρίσεων (MEUR)	Ποσοστό κόστους επί Κύκλου Εργασιών (MEUR)	Κόστος Καταχωρίσεων (MEUR)	Μείωση ως προς κόστος κατά μόνας καταχώρισης
<i>Πολύ μικρές</i>	1,898	54%	1,082	-43%
<i>Μικρές</i>	13,913	33%	8,055	-42%
<i>Μεσαίες</i>	9,364	4.4%	5,754	-39%
<i>Μεγάλες</i>	25,855	0,3%	14,836	-43%
ΣΥΝΟΛΟ	51,030	0,6%	29,727	-42%

Ιδιαίτερα αναμένεται να επιβαρυνθούν οι κλάδοι ασβεστοποιίας, και άλλων δομικών υλικών, μεταλλικών κραμάτων και μικροί παραγωγοί χημικών ουσιών. Ο REACH αναμένεται να προκαλέσει αναδιάρθρωση της βιομηχανίας εξωθώντας κάποιες ΜΜΕ εκτός παραγωγής, ιδιαίτερα σε τομείς όπου παρατηρείται χαμηλή κερδοφορία, επισφαλής ανταγωνιστικότητα, αδυναμία μετακύλισης του κόστους και φθίνουσα πορεία της αγοράς.

Το άμεσο κόστος καταχώρισης θα μπορούσε να κατανεμηθεί από τους παραγωγούς σε πλέον του ενός οικονομικά έτη, ωστόσο εκτιμάται ότι τέτοια κατανομή δεν θα ξεπεράσει τα τρία έτη εξαιτίας της ελληνικής φορολογικής ιδιαιτερότητας, σύμφωνα με την οποία απαιτείται να λογιστικοποιείται η παροχή υπηρεσιών στο έτος που αυτές πραγματοποιούνται.

Όσον αφορά τις κοινοπραξίες, αν και αποτελούν λύση για τη μείωση του κόστους, εντούτοις οι παραγωγοί χημικών είναι επιφυλακτικοί να προχωρήσουν σε αυτές από φόβο απώλειας πνευματικής ιδιοκτησίας. Επίσης το υφιστάμενο προσχέδιο του Κανονισμού προβλέπει συνεισφορά κάθε μετέπειτα μέλους μιας κοινοπραξίας με 50% επί του κόστους δοκιμών που έχουν ήδη διεξαχθεί (Άρθρο 25). Αντίθετα δεν φαίνεται να προβλέπει ρητά τον τρόπο για κατανομή κόστους δοκιμών μεταξύ των αρχικών μελών μιας κοινοπραξίας. Αν αυτές οι προβλέψεις παραμείνουν ως έχουν, τότε θα ευνοηθούν πολυμελείς αρχικές κοινοπραξίες, όπου τα μέλη θα καταμερίσουν τα κόστη νέων δοκιμών μεταξύ τους με κανόνες εμπορικής λογικής ενώ θα υψωθεί de facto οικονομικό εμπόδιο εισόδου σε μεταγενέστερα μέλη. Οι

Έλληνες παραγωγοί χημικών οφείλουν να προετοιμαστούν για αυτό το ενδεχόμενο.

Έμμεσο κόστος μεταγενέστερων επαγγελματιών χρηστών

Το έμμεσο κόστος στους Μεταγενέστερους Χρήστες και εισαγωγείς χημικών αναμένεται επίσης να είναι ιδιαίτερα υψηλό. Ενδεικτικά αναφέρεται πως στην Ελλάδα εισάγονται 1500-1600 ουσίες (Πίνακας 2), έτσι υπολογίστηκε πως η οικονομία θα επιβαρυνθεί με 5-10% αύξηση τιμών εισαγομένων προϊόντων λόγω μετακύλισης του κόστους των παραγωγών της Ε.Ε. Ιδιαίτερα για τους Έλληνες μεταγενέστερους χρήστες ΜΧ, παρατηρείται πως το μικρό μέγεθός τους δεν τους επιτρέπει αυξημένη διαπραγματευτική ικανότητα με αποτέλεσμα το βάρος που θα δεχθούν από ανατιμήσεις των εισαγόμενων ουσιών αναμένεται να είναι υψηλότερο του μέσου ευρωπαϊκού όρου.

Πίνακας 2: Εμπορικό Ισοζύγιο Χημικών

Εμπόριο	Εισαγωγές		Εξαγωγές	
	Αξία (MEUR) / (EUR ανά kg)	Ποσοστό	Αξία (MEUR) / (EUR ανά kg)	Ποσοστό
Ενδοκοινοτικό	3.856 / 2,4	80,5%	910 / 0,73	54,0%
Εξωκοινοτικό	934 / 0,9	19,5%	777 / 0,86	46,0%
Σύνολο	4.790		1.687	

Η αξία των εισαγωγών από την υπόλοιπη Ευρώπη αποτελεί το 80,5% της αξίας των εισαγομένων χημικών στη χώρα μας, γεγονός που καθιστά τις ελληνικές επιχειρήσεις άμεσα εξαρτώμενες από την τιμολογιακή πολιτική και τον τρόπο μετακύλισης του κόστους των ευρωπαϊών παραγωγών. Επιπλέον οι ελληνικές εξαγωγές σε τρίτες χώρες καθίστανται ευάλωτες έναντι του διεθνούς, μη ευρωπαϊκού ανταγωνισμού, αν ληφθεί υπόψη ότι το 46% της αξίας των ελληνικών εξαγωγών απευθύνεται προς τρίτες χώρες, οι οποίες προς το παρόν δεν αντιμετωπίζουν κόστος εφαρμογής του REACH. Τέλος οι **όροι εμπορίου** είναι δυσάρεστοι για του Έλληνες παραγωγούς χημικών και παρασκευασμάτων τους αφού όπως φαίνεται από τον Πίνακα 3 εξάγουν προϊόντα χαμηλής προστιθέμενης αξίας και εισάγουν υψηλής, ιδίως από ΕΕ. Αυτό σημαίνει πως οι ελληνικές επιχειρήσεις βασίζονται κυρίως στη χαμηλή τους τιμή ώστε να είναι ανταγωνιστικές. Επομένως ο κανονισμός ενδέχεται να καταστήσει πολλές επιχειρήσεις μη ανταγωνιστικές, τόσο στην ΕΕ και πολύ περισσότερο σε τρίτες χώρες.

Άλλες Οικονομικές Επιπτώσεις Reach

Η κατάθεση φακέλων όπως προβλέπει ο κανονισμός θα απαιτήσει εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό με γνώσεις του αντικειμένου. Το κόστος αυτών σύμφωνα με συντηρητικές προβλέψεις θα ανέλθει σε 10 MEUR. Επίσης αναμένεται να υπάρξουν αποσύρσεις ουσιών που θεωρούνται επικίνδυνες. Αν και είναι αδύνατον να υπολογιστεί προσωρινά πόσες θα αποσυρθούν, εντούτοις το κόστος υποκατάστασης για μία ουσία έχει υπολογισθεί (15-20 kEUR και χρονικό διάστημα 12-18 μηνών για την ανάπτυξη των υποκατάστατων). Η αναγγελία απόσυρσης μιας ουσίας

αναμένεται να γίνει σε χρόνο πολύ μικρότερο από τον απαιτούμενο για επιτυχή υποκατάσταση. Οι παραγωγοί θα προτιμήσουν να εξαντλήσουν τα χρονικά περιθώρια που τους παρέχει η νομοθεσία.

Οι αρμόδιες Αρχές επίσης θα κληθούν να επωμισθούν το βάρος των ελέγχων εφαρμογής της νομοθεσίας, που ενδεικτικά περιλαμβάνουν τον έλεγχο συμμόρφωσης φακέλων καταχώρισης, αξιολογήσεις ουσιών προτεραιότητας, προτάσεις περιορισμού χρήσης, προτάσεις αδειοδότησης ουσιών και προγράμματα επισήμων ελέγχων επιχειρήσεων. Αυτό θα απαιτήσει την πλαίσιωση του ήδη υπάρχοντος επιστημονικού προσωπικού με επιστήμονες (χημικούς και μηχανικούς μηχανικούς εξειδικευμένους σε τοξικολογία, οικοτοξικολογία κλπ.). Πιο σημαντικά η εισαγωγή του REACH απαιτεί αυστηρούς ελέγχους εισαγομένων από τρίτες χώρες χημικών και αντικειμένων που τα περιέχουν. Τυχόν αδυναμία ανταπόκρισης των τελωνειακών Αρχών στις νέες απαιτήσεις θα σημάνει σοβαρή αρνητική επίπτωση στον υγιή ανταγωνισμό των ελληνικών επιχειρήσεων.

Προτάσεις

Σύμφωνα με την έρευνα επιχειρήσεων μέσω ερωτηματολογίου που εκπονήθηκε στα πλαίσια της μελέτης, διαπιστώθηκε πως ο καλύτερος τρόπος για να μειωθούν οι δυσάρεστες αναμενόμενες επιπτώσεις του κανονισμού θα πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες απαραίτητες ενέργειες:

- Τροποποίηση του σχεδίου του Κανονισμού με διάλογο στα Όργανα της Κοινότητας, ώστε ο τελικός Κανονισμός να είναι εφαρμόσιμος με μικρότερο κόστος κάτι στο οποίο συμφώνησαν και φορείς του ΥΠΑΝ. *Ενδεικτικά αναφέρεται πως τα απόβλητα αφαιρέθηκαν από τον κανονισμό και το τσιμέντο, ασβέστης, γύψος και μέταλλα είναι ακόμη στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Επίσης μελετάται διαφοροποιημένο τιμολόγιο για τις ΜΜΕ και ελαφρύνσεις του συνολικού κόστους για αυτές.*
- Ενημέρωση Επιχειρήσεων για τις νέες υποχρεώσεις τους και εκπαίδευση στελεχών
- Υποστηρικτικές δράσεις, όπως απλοποιημένο πακέτο πληροφοριών για ουσίες κάτω των 100 τόνων, μία περίοδος προκαταχώρισης 18 μηνών και κοινοχρησία δεδομένων για 10 χρόνια.
- Προσεκτική εξέταση για θέματα της υποκατάστασης και αδειοδότησης με περιορισμένη χρονική διάρκεια.
- Αναβολή εφαρμογής REACH για αντικείμενα, αφού ο ορισμός και τα κριτήρια είναι ασαφή

Τέλος και το ΥΠΑΝ συμφώνησε στην αναγκαιότητα των παρακάτω με δέσμευση παροχής βοήθειας ιδιαίτερα στις ΜΜΕ. Αυτή θα περιλαμβάνει ενημέρωση επιχειρήσεων & κλάδων, εκπαίδευση στελεχών επιχειρήσεων, τεχνική υποστήριξη ΜΜΕ, υλικοτεχνική υποδομή επιχειρήσεων, ανάπτυξη παροχής χημικών υπηρεσιών και ενίσχυση προσαρμογής αρμόδιων και συναρμόδιων αρχών (έμπυχο υλικό, υλικοτεχνική υποδομή).